

SEMMELWEIS EGYETEM
GYÓGYSZERHATÁSTANI INTÉZET

GYÓGYSZERLISTA

IV. ÉVFOLYAMOS GYÓGYSZERÉSZHALLGATÓK SZÁMÁRA

Gyógyszerhatástan és toxikológia 2012/13. I. félév

A KOLINERG TRANZMISSZIÓRA HATÓ SZEREK

Direkt kolinerg izgatók - M-agonisták:

- Kolin észterek: **ACETIL-KOLIN**, **METHACHOLIN**, **CARBACHOL**, **BETHANECHOL**
- Alkaloidok: **PILOCARPIN**, (**MUSZKARIN**)

Indirekt kolinerg izgatók - kolinészteráz gátlók:

- Reverzibilisen kötődők: **EDROPHONIUM**
- Pseudoirreverzibilisen kötődők - karbamátok:
PHYSOSTIGMIN,
NEOSTIGMIN, **PYRIDOSTIGMIN**, **AMBENONIUM**
- Irreverzibilisen kötődők - foszfátészterek: **ECOTHIOPAT**
- CNS specifikus szerek: **DONEPEZIL**, **RIVASTIGMIN**, **GALANTAMIN**
- Enzim reaktiválók: **PRALIDOXIM**

Kolinerg bénítók - M-antagonisták:

- Nem szelektív tercier vegyületek: **ATROPIN**, **SCOPOLAMIN**
- Nem szelektív kvaterner vegyületek:
METHYLHOMATROPIN, **BUTYLSCOPOLAMIN**
IPRATROPIUM, **TIOTROPIUM**
- CNS szelektív szerek: **BENZTROPIN**, **BIPERIDEN**, **METIXEN**, **PROCYCLIDIN**
- Szemészeti szerek: **CYCLOPENTOLAT**, **TROPICAMID**
- Urológiai szerek: **OXYBUTYNIN**, **TOLTERODIN**, **DARIFENACIN**, **SOLIFENACIN**
- M₁ szelektív antagonisták: **PIRENZEPIN**
- M₂ szelektív antagonisták: **GALLAMIN**
- M₃ szelektív antagonisták: **DARIFENACIN**

AZ ADRENERG TRANZMISSZIÓRA HATÓ SZEREK

Adrenerg izgatók:

- Endogén katecholaminok: NORADRENALIN, ADRENALIN
- Nem szelektív α -agonisták - nazális dekongesztánsok: XYLOMETAZOLIN, OXYMETAZOLIN, TETRYZOLIN, TRAMAZOLIN
- Szelektív α_1 -agonista: PHENYLEPHRIN
- Szelektív α_2 -agonista: CLONIDIN, GUANFACIN, METHYLDOPA (hamis transzmitter)
- Szelektív α_2 -agonista + centralis I_1 -imidazolin-agonista: MOXONIDIN, RILMENIDIN
- Nem szelektív β -agonista: ISOPRENALIN
- Szelektív β_1 -agonisták: DOPAMIN, DOBUTAMIN
- Szelektív β_2 -agonisták: SALBUTAMOL, TERBUTALIN, FENOTEROL, CLENBUTEROL, SALMETEROL, FORMOTEROL, INDACATEROL
- Indirekt adrenerg izgatók:
(METH)AMPHETAMIN, (NOR/PSEUDO)EPHEDRIN
OXEDRIN, MIDODRIN

Adrenerg bénítók:

- Nem szelektív α -antagonisták: PHENOXYBENZAMIN (irrev.), PHENTOLAMIN
- Szelektív α_1 -antagonisták: PRAZOSIN, DOXAZOSIN, TERAZOSIN, ALFUZOSIN, TAMSULOSIN (α_{1A} szelektív)
- Szelektív α_2 -antagonista: YOHIMBIN
- Nem szelektív β -antagonisták: PROPRANOLOL, PINDOLOL, BOPINDOLOL, TIMOLOL, LEVOBUNOLOL, CARTEOLOL
- Kardioszelektív β_1 -blokkolók: METOPROLOL, ATENOLOL, BETAXOLOL, BISOPROLOL, ESMOLOL, NEBIVOLOL
- α/β -antagonisták: LABETALOL, CARVEDILOL

A GLAUCOMA GYÓGYSZEREI

α_2 -Receptor agonisták:

- CLONIDIN, BRIMONIDIN

Paraszimpatomimetikumok:

- PILOCARPIN
- CARBACHOL
- ECOTHIOPAT

β -blokkolók:

- TIMOLOL, LEVOBUNOLOL, BETAXOLOL, CARTEOLOL

Karboanhidráz-gátlók:

- ACETAZOLAMID
- DORZOLAMID, BRINZOLAMID

Prostaglandin- $F_{2\alpha}$ -analógok:

- LATANOPROST, BIMATOPROST, TRAVOPROST

ÁLTALÁNOS ÉRZÉSTELENÍTŐK

Inhalációs narkotikumok:

- Halogénezett szénhidrogének: HALOTHAN, ENFLURAN, ISOFLURAN, DESFLURAN, SEVOFLURAN
- NITROGENOXYDUL

Intravénás narkotikumok:

- Barbiturátok: THIOPENTAL
- ETOMIDAT, PROPOFOL
- Benzodiazepinek: MIDAZOLAM
- KETAMIN
- Opioidok: FENTANYL
- Neuroleptikumok: DROPERIDOL
- Izomrelaxánsok: nem depolarizáló, depolarizáló

Premedikáció

- Szedatívumok: benzodiazepinek, antihisztaminok
- Analgetikumok: opioidok
- Antiemetikumok: antihisztaminok, antimuszkarin szerek, METOCLOPRAMID
- PASY-bénítók - a fokozott vagotonia oldására, nyáleválasztás csökkentésére, bradycardia kivédésére: ATROPIN
- Gyomortartalom és aciditás csökkentése: H₂-antagonisták, METOCLOPRAMID

Posztoperatív medikáció

- Izomrelaxáns hatásának megszüntetése: NEOSTIGMIN+ATROPIN
- Bélatonia megszüntetése: kolinészteráz-gátló (NEOSTIGMIN) + PHENTOLAMIN
- Opioid hatás megszüntetése: NALOXON

OPIOIDOK

Természetes és félszintetikus opiátok:

- Erős agonisták: MORPHIN, OXYCODON, HYDROMORPHON, (HEROIN)
- Gyenge agonisták: CODEIN, ETHYLMORPHIN, DIHYDROCODEIN
- Kevert κ -agonista/ μ -antagonista: NALBUPHIN
- Parciális agonista: BUPRENORPHIN
- Antagonisták: NALOXON, NALTREXON, METHYLNALTREXON

Morfinán vázasak:

- Köhögéscsillapító: DEXTROMETORPHAN

Benzomorfán vázasak:

- Kevert κ -agonista/ μ -antagonista: PENTAZOCIN

Fenil-piperidinek - pethidin-fentanyl csoport:

- Erős agonisták: PETHIDIN, FENTANYL
- Gyenge agonisták: DIPHENOXYLAT, LOPERAMID

Difenil-heptánok - methadon csoport:

- Erős agonista: METHADON
- Gyenge agonista: DEXTROPROPOXYPHEN

Egyéb szerek:

- Gyenge agonista: TRAMADOL

ANTIPSZICHOTIKUMOK

I. Generáció (típusos szerek)

Fenotiazinok:

- Kispotenciálú: CHLORPROMAZIN, LEVOMEPROMAZIN
- Nagypotenciálú: FLUPHENAZIN(DECANOAT), (THIETHYLPERAZIN)

Tioxantének:

- Kispotenciálú: CHLORPROTHIXEN
- Nagypotenciálú: ZUCLOPENTHIXOL(ACETAT/DECANOAT),
FLUPENTHIXOL(DECANOAT)

Butirofenonok: HALOPERIDOL(DECANOAT), DROPERIDOL

II. Generáció (atípusos szerek)

- SULPIRID, TIAPRID, AMISULPRID
- CLOZAPIN, OLANZAPIN, RISPERIDON, PALIPERIDON, ZIPRAZIDON, SERTINDOL
- QUETIAPIN
- ARIPIPAZOL

ANTIDEPRESSZÁNSOK

Uptake gátlók:

- TCA: IMIPRAMIN, CLOMIPRAMIN, TRIMIPRAMIN, DESIPRAMIN, AMITRIPTYLIN, NORTRIPTYLIN, MAPROTILIN
- SSRI: FLUOXETIN, FLUVOXAMIN, PAROXETIN, SERTRALIN, CITALOPRAM, ESCITALOPRAM
- SNRI: VENLAFAXIN, DULOXETIN
- NRI: REBOXETIN
- NDRI: BUPROPION
- SARI: TRAZODON

MAO-gátlók:

- Irreverzibilis:
PHENELZIN,
CLOGYLIN,
SELEGILIN, RASAGILIN
- RIMA: MOCLOBEMID

Preszinaptikus receptor gátlók (NaSSA):

- MIANSERIN
- MIRTAZAPIN

Egyéb antidepresszánsok:

- SSRE: TIANEPTIN
- Melatonin agonista: AGOMELATIN
- EXTR. HYPERICI - Hyperforin

Antimánias és hangulatstabilizáló szerek:

- LITHIUM
- Antikonvulzív szerek: CARBAMAZEPIN, VALPROAT
- Antipszichotikumok: HALOPERIDOL, 2. G szerek

ANXIOLITIKUMOK ÉS SZEDATOHIPNOTIKUMOK

Benzodiazepin kötőhelyen ható szerek:

- Kispotenciálú szerek: DIAZEPAM, CHLORDIAZEPOXID, MEDAZEPAM, CLOBAZAM
- Nagypotenciálú szerek: ALPRAZOLAM, CLONAZEPAM, LORAZEPAM
- Rövid hatású szerek - altatók:
MIDAZOLAM,
CINOLAZEPAM, BROTIZOLAM,
TEMAZEPAM, NITRAZEPAM
- Nem BDZ szerkezetű altatók: ZOPICLON, ZOLPIDEM, ZALEPLON
- Antagonista: FLUMAZENIL

5-HT_{1A}-parciális agonisták: BUSPIRON

Barbiturátok:

- Intravénás narkotikum: THIOPENTAL
- Antikonvulzív szer: PHENOBARBITAL

Egyéb szerek:

- β -Blokolók: PROPRANOLOL, ATENOLOL
- H₁-antihisztaminok: HYDROXYZIN
- Egyéb szerek:
CLOMETHIAZOL, MEPROBAMAT,
MELATONIN,
EXTR. VALERIANAE, EXTR. HUMULI

ABÚZUS- ÉS ABÚZUS ELLENI SZEREK

Pszichostimulánsok:

- AMPHETAMIN, METHAMPHETAMIN
- METHYLPHENIDAT
- COCAIN
- COFFEIN, THEOPHYLLIN

Pszichotomimetikumok:

- LSD, PSYLOCIBIN, MescalIN
- METHYLENDIOXYMETHAMPHETAMIN (MDMA)
- PHENCYCLIDIN

Addiktív kórképekben használt gyógyszerek:

- Nikotin függőség kezelése: NICOTIN, BUPROPION, VARENICLIN
- Alkohol függőség kezelése: DISULFIRAM, ACAMPROSAT, NALTREXON

Cannabinoid agonisták: DRONABINOL, NABILON

ANTIEPILEPTIKUMOK

Na⁺-csatorna gátlók:

- PHENYTOIN, FOSPHENYTOIN
- CARBAMAZEPIN, OXCARBAZEPIN
- VALPROAT (+GABA-T gátlás, T-típusú Ca²⁺-csatorna gátlás)
- LAMOTRIGIN (+glutamát felszabadulás gátlás)
- TOPIRAMAT (+GABA serkentés, AMPA gátlás, CAH gátlás)
- LACOSAMID
- RUFINAMID

Ca²⁺-csatorna gátlók:

- ETHOSUXIMID - T-típus
- GABAPENTIN, PREGABALIN - L-típus ($\alpha_2\delta$)

GABA mimetikumok:

- VIGABATRIN (GABA-T gátlás)
- Benzodiazepinek: CLONAZEPAM, CLOBAZAM, DIAZEPAM
- TIAGABIN (GABA-uptake gátlás)
- PHENOBARBITAL, PRIMIDON (+Na⁺-csatorna gátlás),

Karboanhidráz gátlók: ACETAZOLAMID, ZONISAMID, SULTIAM

Egyéb szerek:

- LEVETIRACETAM (SV2A)
- FELBAMAT (NMDA antagonist)
- RETIGABIN (K⁺-csatorna aktiváló)

Centrális izomrelaxánsok:

- Poliszinaptikus reflexeket gátló szerek: CHLORZOXAZON, GUAIFENESIN
- GABA_B-agonista: BACLOFEN
- CNS α_2 -agonista: TIZANIDIN
- TOLPERISON

NEURODEGENERATÍV BETEGSÉGEK GYÓGYSZEREI

Alzheimer demencia:

- Kolinészteráz-gátlók: **DONEPEZIL, RIVASTIGMIN, GALANTAMIN**
- NMDA-antagonista: **MEMANTIN**
- Nootrop szerek: **PIRACETAM, VINPOCETIN, NICERGOLIN, GINKGO BILOBA**

Parkinson-kór:

- Szubsztitúciós terápia: **LEVODOPA + CARBIDOPA / BENSERAZID**
- COMT-gátlók: **TOLCAPON, ENTACAPON**
- Dopamin-agonisták:
  - BROMOCRIPTIN,**
  - ROPINIROL, PRAMIPEXOL,**
  - ROTIGOTIN**
- MAO-B gátlók: **SELEGILIN, RASAGILIN**
- NMDA-antagonista: **AMANTADIN**
- Antikolinerg szerek: **METIXEN, BIPERIDEN, PROCYCLIDIN**

IMMUNSZUPPRESSZÍV SZEREK

T-lymphocyta aktivációt gátló szerek:

- Calcineurin-gátlók: CICLOSPORIN, TACROLIMUS, PIMECROLIMUS
- mTOR-gátlók: SIROLIMUS, *EVEROLIMUS*
- IL-2R-antitestek: BASILIXIMAB, DACLIZUMAB
- Kostimuláció (CD28) gátló: ABATACEPT

Citosztatikus szerek:

- AZATHIOPRIN, MYCOFENOLAT (MOFETIL)
- METHOTREXAT, LEFLUNOMID

Glukokortikoidok: PREDNISOLON, METHYLPREDNISOLON, DEXAMETHASON

Lymphocyta ellenes antitestek:

- ANTI-LYMPHOCYTA GLOBULIN, ANTI-THYMOCYTA GLOBULIN
- MUROMONAB-CD3
- RITUXIMAB

Anticitokin terápia:

- TNF- α - ETANERCEPT, INFLIXIMAB, ADALIMUMAB, *GOLIMUMAB*, CERTOLIZUMAB PEGOL
- IL-1R - ANAKINRA
- IL-6R - TOCILIZUMAB

Antiadhéziós terápia:

- NATALIZUMAB

Egyéb:

- SULFASALAZIN, CHLOROQUIN

IMMUNMODULÁNS SZEREK

Interferonok:

- INTERFERON ALFA, PEGINTERFERON - vírus, tumor
- INTERFERON BETA - sclerosis multiplex
- INTERFERON GAMMA - krónikus granulomás betegségek

Interleukinek: ALDESLEUKIN - IL-2, tumor

Kolónia stimuláló faktorok:

- FILGRASTIM, PEGFILGRASTIM, *LENOGRASTIM* - G-CSF
- MOLGRAMOSTIM, *SARGRAMOSTIM* - GM-CSF

Adjuvánsok: INOSIPLEX, ECHINACEA, LENTINAN

OKTATÁSI SEGÉDANYAG

GLUKOKORTIKOIDOK

Szisztémás szerek:

- Természetes hormonok: HYDROCORTISON, CORTISON
- Mineralokortikoid hatású szer: FLUDROCORTISON
- Prednisolon származékok: PREDNISOLON, PREDNISON, METHYLPREDNISOLON
- TRIAMCINOLON, DEXAMETHASON, BETAMETHASON

Csak lokálisan alkalmazott szerek:

- BUDESONID, MOMETASON, CICLESONID
- FLUOCINOLON ACETONID, BECLOMETHASON, FLUTICASON, CLOBETASOL
- FLUOROMETHOLON

NSAID

Szalicilátok:

- Irreverzibilis: ACETYLSALICYLSAV

Arilpropionsav származékok: IBUPROFEN, DEXIBUPROFEN, NAPROXEN, KETOPROFEN, DEXKETOPROFEN, FLURBIPROFEN, TIAPROFENSAV

Arilecetsav származékok:

- INDOMETACIN, ACEMETACIN
- DICLOFENAC, ACECLOFENAC

Oxicamok:

- PIROXICAM, TENOXICAM
- LORNOXICAM
- MELOXICAM

Fenamatok: MEFENAMINSAV, NIFLUMINSAV, ETOFENAMAT

Pyrazolon származékok:

- METAMIZOL, AMINOPHENAZON, PROPIPHENAZON
- PHENYL BUTAZON

COX-2 szelektív szerek:

- NABUMETON, NIMESULID, MELOXICAM, ACECLOFENAC
- CELECOXIB, PARECOXIB, ETORICOXIB

Anilinek: PARACETAMOL

OSTEOARTHROSIS ELLENI SZEREK

Porcképző szerek: GLUCOSAMIN, CHONDROITIN SULFAT, METIL-SZULFONIL-METÁN

KÖSZVÉNYELLENEK SZEREK

Urikozúriás szerek: PROBENECID, SULFINPYRAZON

Urát szintézist gátló szer: ALLOPURINOL

Leukocytá migráció gátló szer: COLCHICIN

A MIGRÉN GYÓGYSZEREI

Rohamkezelés:

Specifikus gyógyszerek

- 5-HT_{1B/1D/(1F)}-agonisták: **SUMATRIPTAN, ZOLMITRIPTAN, ELETRIPTAN, RIZATRIPTAN, ERGOTAMIN (PA)**

Nem specifikus gyógyszerek

- NSAID: **ACETYLSALICYLSAV, IBUPROFEN, NAPROXEN, INDOMETACIN, DICLOFENAC**
- Hányáscsillapítók, prokinetikus szerek:
D₂-antagonista, 5-HT₄-agonista: **METOCLOPRAMID**
D₂-antagonista: **DOMPERIDON**

Megelőző kezelés (profilaxis):

- β -Blokkolók: **PROPRANOLOL, METOPROLOL**
- Kalcium-antagonisták: **FLUNARIZIN**
- Antiepileptikum: **VALPROAT, TOPIRAMAT**
- Antidepresszánsok: TCA: **AMITRIPTYLIN, CLOMIPRAMIN**, SSRI-k
- 5-HT₂-antagonisták: **CYPROHEPTADIN, METHYSERGID, PIZOTIFEN**
- **RIBOFLAVIN**

H₁-ANTIHIŠZTAMINOK

I. Generációs antihisztaminok

- PHENIRAMIN, CHLOROPYRAMIN, DIMETINDEN
- DIPHENHYDRAMIN, DIMENHYDRINAT
- PROMETHAZIN, THIETHYLPERAZIN
- CYPROHEPTADIN
- HYDROXYZIN

II. Generációs antihisztaminok

- LORATADIN, DESLORATADIN,
CETIRIZIN, LEVOCETIRIZIN,
FEXOFENADIN
- Lokális szerek: AZELASTIN, EMEDASTIN, EPINASTIN, OLOPATADIN, KETOTIFEN

Egyéb szerek: BETAHISTIN - kevert H₁-agonista, H₃-antagonista

LÉGÚTI BETEGSÉGEK GYÓGYSZEREI

Hörgőtágítók:

- β_2 -agonisták:
SALBUTAMOL, TERBUTALIN, FENOTEROL
SALMETEROL, FORMOTEROL, INDACATEROL
CLENBUTEROL
- Antimuszkarin szerek: IPRATROPIUM, TIOTROPIUM
- Xanthin származékok: THEOPHYLLIN, AMINOPHYLLIN
- Leukotrién gátlók: ZAFIRLUKAST, MONTELUKAST

Légúti gyulladáscsökkentők:

- Inhalációs szteroidok: BUDESONID, CICLESONID, FLUTICASON
- Degranuláció gátló: NATRIUM CROMOGLYCAT
- PDE4-gátló: ROFLUMILAST
- IgE elleni antitest: OMALIZUMAB

Köptetők:

- GUAIFENESIN, IPECACUANHA, illóolajok, szaponinok

Nyákoldók:

- BROMHEXIN, AMBROXOL, ACETYLCYSTEIN, CARBOCYSTEIN, ERDOSTEIN

Köhögéscsillapítók:

- Centrális hatású szerek: CODEIN, DIHYDROCODEIN, DEXTROMETORPHAN,
BUTAMIRAT
- Perifériás hatású szer: PRENOXDIAZIN, LEVODROPROPIZIN

HELYI ÉRZÉSTELENÍTŐK

Észterek:

- COCAIN
- BENZOCAIN
- PROCAIN, TETRACAIN

Amidok:

- LIDOCAIN
- (LEVO)BUPIVACAIN, ROPIVACAIN, ARTICAIN
- PRILOCAIN
- EMLA - Eutectic Mixture of Local Anaesthetics

HARÁNTCSÍKOLTIZMOKRA HATÓ SZEREK

Nem depolarizáló izomrelaxánsok:

- Tartós hatású szerek: d-Tubocurarin, PIPECURONIUM, PANCURONIUM
- Közepes hatástartamú szerek: VECURONIUM, ROCURONIUM
- Rövid hatástartamú szerek: MIVACURIUM, ATRACURIUM, CISATRACURIUM

Depolarizáló izomrelaxánsok: SUXAMETHONIUM

Szarkoplazmatikus Ca²⁺-felszabadulás gátló: DANTROLEN

ACh felszabadulás gátló: BOTULINUM TOXIN

SPAZMOLITIKUMOK (SIMAIZOM GÖRC SOLDÓK)

Kalcium-csatorna és PDE gátlók:

- PAPAVERIN, DROTAVERIN, ALVERIN, MEBEVERIN, BENCYCLAN, PINAVERIN

Antikolinerg szerek:

- METHYLHOMATROPIN, BUTYLSCOPOLAMIN